

Prezentace poutního místa v kramářských tiscích – Vranov u Brna

Vranov byl oblíbeným poutním místem již od středověku, poutní tradice je živá i v současnosti. Největší obliby dosáhl Vranov v období baroka, poutní tradice nebyla přerušena ani v období josefinských restrikcí. Věhlas poutního místa byl šířen prostřednictvím poutnických knih a příruček v latině, němčině a později i v češtině, jejich autory byli většinou vzdělaní pauláni. K propagaci Vranova a zdejšího mariánského kultu však (a patrně v mnohem masovějším měřítku) sloužily i poutní písně, které vycházely formou kramářských tisků.

Příspěvek vychází z analýzy asi 250 tisků (45 samostatných písní, modlitby) z největších moravských a českých sbírek (MZK, MZM, EÚ AV, KNM, sběry Jakuba Ivánka a kol., Katedra české literatury a literární vědy FF OU, Slezské muzeum Petra Bezruče Opava, Muzeum českého ráje Turnov). Zaměřím se na způsoby a prostředky, jimiž bylo poutní místo prezentováno a propagováno, zda a jak se tyto postupy měnily v čase (písně z období baroka – konec 19. století). Budu se věnovat reflexi historických událostí v písních (obraz nepřítel – Turek, Švéd, luterán, pohan), zakladatelským legendám a zázrakům, mariánské typologii. Změny v poutní praxi (laicizace a s ní související zjednodušení poetiky) budu ilustrovat na konkrétních písňových textech.

Zmíněna bude také recepce vranovských písní v pramenech 19. a 20. století (kancionály tištěné i rukopisné, poutní knihy, sběry etnologů), včetně pokusu o nahrazení starších poutních písní a vytvoření nového kánonu (Poutní kniha 1893).

Použitá literatura (výběr)

- Holubová, M.2003. Tištěná poutní produkce a její čtenář konzument. K výzkumu zámeckých, měšťanských a církevních knihoven. „Čtenář a jeho knihovna“. *Opera romanica* 4. 559–567.
- Holubová, M.2014. Odraz kultu Panny Marie Svatohorské v kramářské produkci. Markéta Holubová. In: *Salve regina : mariánská úcta ve středních Čechách*, 59–79.
- Grochowski, P.2016. Polskie pieśni pielgrzymkowe i kalwaryjskie. *Lodzkie Studia Etnograficzne* 55, 23–45.
- Ivánek, J.2011. Kramářský tisk jako publikační forma ambiciózní náboženské písně. *Bohemica litteraria* 14, 3–22.
- Ivánek, J.2017. Poznámky k vymezení pojmu kramářská píseň (s ohledem na tisky náboženské povahy). *Listy filologické CXL*, 1–2, pp. 201–230.
- Ivánek, J., Szturcová, M.2018. Propagace poutních míst na moravě kramářskou písní v první polovině 19. století. *Acta musei nationalis Pragae. Historia litterarum* 63, 3–4, 188–195.

- Kalista, Z. 2001. *Česká barokní pout'*. Žďár nad Sázavou.
- Kurzke, H., Schäfer, Ch. 2014. *Mythos Maria. Berühmte Marienlieder und ihre Geschichte*.
- Ludvíková, M. 1997. Vranovské poutě. In Ludvíková, M.: *Poutní místo Vranov: sborník*, 87–96.
- Slavický, T. 2008. Kramářský tisk jako hymnografický pramen – několik poznámek k repertoáru mariánských poutních písní 19. století. In Holubová, M. a kol. *Obraz ženy v kramářské produkci*, 169–188.